

PŘÍPRAVA A ZVLÁŠTNOSTI MATERIÁLNĚ TECHNICKÉHO A ZDRAVOTNICKÉHO ZABEZPEČENÍ V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ VÁLKY

Podplukovník Radim Drtílek

V tomto článku se chci zabývat některými otázkami a úvahami o přípravách týlu k materiálně technickému a zdravotnickému zabezpečení vojsk v počátečním období války a o zvláštностech organizace a práce týlu při zahájení vlastní bojové činnosti.

Je dostatečně známa a prověřena skutečnost, že v soudobých válkách jedním z velmi významných faktorů pro dosažení úspěchu je vojensko-ekonomický potenciál země, t. j. schopnost válčícího státu nebo skupiny států zmobilisovat národní hospodářství pro válečné účely a zabezpečit takový rozsah výroby, který by plně po stránce kvantity a kvality kryl požadavky a potřebu bojujících vojsk.

Na druhé straně neméně důležitým úkolem je zabezpečení včasného doručení tohoto materiálu a prostředků na místo určení, t. j. až do první linie bojujících vojsk, což je jedním z předních úkolů týlového aparátu všech stupňů, zajišťujících kromě toho rovněž zdravotnické a technické zabezpečení vojsk. Obsahem tohoto článku jsou zvláštnosti práce týlu při přípravě a provádění těchto úkolů v počátečním období války.

I. Příprava týlu k zabezpečení počátečního období války

Pro počáteční období války bude mít v týlovém oboru velký význam jeho připravenost a schopnost plynule zabezpečit vojska materiálem a prostředky, které byly vyrobeny a zajištěny k tomuto účelu již v míru. V současné době za oboustranného použití zbraní hromadného ničení, v období vysoké mechanisace a motorisace armád a jejich stále vzrůstající palebné síly vzrostly požadavky na zásobování a zabezpečování vojsk do té míry, že zásoby válečného materiálu vytvořené ještě v míru mohou krýt potřebu vojsk jen na poměrně krátkou dobu počátečního období války a veškerá další potřeba materiálu a prostředků musí být již kryta z válečné výroby nebo národohospodářských rezerv státu nebo skupiny států.

Z této skutečnosti je možno vyvodit závěr, že k zabezpečení počátečního období války je hlavním úkolem týlu spolehlivá ochrana, organizovaná distribuce a doprava připravených zásob na místo určení, jakož i vytvoření nejpriznivější organizace a účelného systému zdravotnické a technické pomoci. K splnění tohoto cíle je třeba připravovat již v míru nejvýhodnější podmínky a předpoklady, což se projeví zejména v provádění těchto základních úkolů:

1. Vytvoření dostatečných zásob materiálu a prostředků, a to jak přímo u vojsk a v stálých skladech vojenské správy, tak i v základnách a zařízeních civilního sektoru.

2. Účelná dislokace, ochrana a obrana zásob vojenského materiálu a techniky, zvláště s hlediska ochrany proti zbraním hromadného ničení.

3. Příprava a ochrana komunikační sítě s hlediska potřeb armády a příprava opatření pro případ značného rozrušení a poškození dopravních spojů.

4. Příprava a zajištění dostatečného počtu automobilních dopravních prostředků pro potřeby týlu.

5. Výzkum, vývoj a zavedení nové týlové techniky a materiálu odpovídajících požadavkům zabezpečení boje a operace v soudobých podmínkách.

6. Zpracování reálných mobilisačních plánů a variant organizace materiálně technického a zdravotnického zabezpečení operací (boje) pro případ ohrožení státu nebo přímého nepřátelského napadení.

Rozeberu podrobněji opatření k zabezpečení těchto jednotlivých úkolů.

1. Při vytváření zásob materiálu a prostředků u vojsk je třeba se řídit zásadou zabezpečit jejich soběstačnost v oboru materiálním nejméně na dobu potřebnou k zavedení pravidelného systému přísunu a doplňování zásob ze skladů nadřízeného velitelství.

Přitom je třeba současně plánovat maximální využití místních zdrojů civilního sektoru.

Vycházíme-li z předpokladu, že bojová činnost bude zahájena s převapením a že nepřítel může do značné míry narušit náš zásobovací a komunikační systém, můžeme přibližně stanovit určité časové normy, během nichž budou vojska odkázána téměř výhradně na vlastní zásoby a prostředky. Pro útvar může tato doba činit 1 až 2 dny, pro svazek 3 až 5 dnů a pro armádu 10 až 20 dnů. Tyto předpokládané časové normy budou především podmíněny stupněm mobilisace a pohotovosti dopravních prostředků a zásob, jakož i stupněm rozrušení stálé komunikační sítě, zejména železničních a silničních spojů.

Na základě této úvahy možno dospět k přibližným normám množství hlavních druhů zásob, které by měly být včas na jednotlivých stupních připraveny k zabezpečení bojové činnosti.

Druh materiálu	V rámci útvaru	V rámci svazku	V rámci vojenského okruhu
Munice (v palebných průměrech)	1,0—1,5	2,0— 2,5	4,0— 5,0
PHM (v náplních)	2,0—2,5	3,0— 3,5	5,0— 6,0
Proviant (v denních dávkách)	3 —5	7 —10	20 —30

Tento rozsah zásob nutno chápat jako nejnižší nutnou hranici. Snahou velení každé armády bude tento objem v měřítku celoarmádním daleko překročit, zvláště pokud jde o materiál, který vcelku zůstává vývojem a zdokonalováním vojenské techniky nedotčen, jako na př. proviant, výstroj, pohonné hmoty, některé druhy materiálu a techniky zdravotnické služby a ostatních zásobovacích služeb druhů vojsk.

Nutno připomenout, že realizace této snahy bude do značné míry závislá na možnostech národního hospodářství a v našich podmínkách

dále na tom, do jaké míry by mohlo náhlé vytvoření velkých zásob mít nepříznivý vliv na růst životní úrovně obyvatelstva, t. j. na plnění jednoho z nejdůležitějších prvků základního ekonomického zákona socialismu.

2. Pokud jde o rozmístění zásob materiálu a prostředků v rámci celarmádním, bude nutno se řídit především požadavkem soustředit tyto zásoby tam, kde jich bude především třeba, t. j. v blízkosti předpokládaných hlavních operačních směrů. Velký a zejména pro počáteční období války mimořádný význam má rozmístění skladů a zásob s hlediska ochrany proti vzdušným úderům nepřítele, a to zejména proti účinkům zbraní hromadného ničení. Splnění tohoto úkolu vyžaduje vhodnou decentralisaci prostředků tak, aby bylo zabráněno vyřazení větší jejich části jedním úderem, dále všestranné využití přirozených ochranných vlastností terénu při určování prostoru výstavby vojenských skladů a jiných týlových objektů a konečně jejich vhodné ženíjní a stavební vybudování podle požadavků ochrany proti zbraním hromadného ničení. Nutno dosáhnout toho, aby většina těchto objektů, zvláště těch, v nichž je uložen výbušný a lehce hořlavý materiál, jako munice, PHM, ženíjní munice, některý chemický materiál a p., byla vybudována jako objekty podzemní.

Přes to, že snahou bude rozmisťovat zásoby materiálu a prostředků blízko výkonných železničních a silničních spojů, nutno se při volbě těchto prostorů zásadně vyhýbat důležitým komunikačním a hospodářským centrům, letištím, důležitým mostům a přechodům, to znamená všem objektům pravděpodobného hromadného napadení nepřítele. Zdá se, že bude výhodnější rozmisťovat důležité týlové objekty v blízkosti železničních tratí menšího nebo i lokálního významu (které by však přitom navazovaly co možná na dvě souběžné hlavní tratě), protože na těchto tratích není alespoň při zahájení bojové činnosti pravděpodobné přerušení provozu. To by mělo velký význam při provádění přísunů a manévrů materiálem v období, kdy provoz na hlavních železničních spojích bude po hromadném nepřátelském úderu silně omezen nebo vůbec přerušen a kdy kromě toho bude ještě citelný nedostatek automobilních dopravních prostředků.

S hlediska ochrany týlových objektů a rychlého odstranění následků zbraní hromadného ničení bude mít velký význam důkladná příprava personálu těchto objektů k ochraně a odstranění následků nepřátelského napadení. Půjde tu především o spolehlivý systém vyhlášení poplachu, o výcvik v provádění radiačního, chemického i biologického průzkumu, o přípravu k rychlému lokalisování a hašení vzniklých požárů, k odklízovacím pracím a k provádění speciální očisty osob i materiálu.

V žádném případě nelze podceňovat ani důležitost pozemní ochrany a obrany těchto objektů, vycházíme-li z velmi pravděpodobného předpokladu, že nepřítel bude vysílat nebo vysazovat na našem území dobře vycvičené a vybavené skupiny diversantů, které budou hledat spojení a pomoc mezi zbytky poražených vykořisťovatelských tříd a pro které bude jedním z hlavních úkolů přepadat a ničit důležité vojenské objekty, jakými jsou mimo jiné i sklady vojenského materiálu a techniky. Tato situace vyžaduje, aby již v míru bylo dosaženo zesílení a zkvalitnění strážní služby u týlových objektů, její zabezpečení dostatečným množ-

stvim zbraní, munice i jiné bojové techniky a připravenost pro úpornou kruhovou obranu. Je dále nutno již v míru připravovat a cvičit určité jednotky ministerstva vnitra pro plnění úkolů ochrany a obrany nejdůležitějších týlových objektů, a to zejména v armádním, frontovém a hlubokém týlu. Neméně důležitým úkolem v rámci celostátním je konečně i příprava osazenstva s vojenského hlediska důležitých závodů a zařízení, a to jak pro vnitřní obranu, tak i v odstraňování účinků zbraní hromadného ničení.

3. Z úkolů přípravy a ochrany komunikační sítě rozeberu podrobněji železniční a silniční spoje.

Železnice pro svoji schopnost přesunout značné množství materiálu na místo určení v poměrně krátké době budou mít velmi důležitou úlohu zejména na stupních operačního a hlubokého týlu. Význam železniční dopravy vyvolá na druhé straně u nepřitele snahu mocnými údery s použitím zbraní hromadného ničení vyřadit nejdůležitější železniční uzly a křižovatky a hloubkovými útoky letectva na důležité železniční stanice i jednotlivé vlaky omezit železniční provoz na nejmenší míru.

Aby byly již v míru vytvořeny příznivé podmínky pro železniční dopravu za války je třeba připravovat a provádět výstavbu železničních objezdů v prostorech nejdůležitějších a nejzranitelnějších, železničních uzlů, udržovat v blízkosti důležitých železničních objektů materiál k obnovení provozu na hlavních tratích (včetně materiálu a techniky k účelům deaktivace) a provádět intenzivní výcvik železničních brigád a jednotek ministerstva dopravy v obnově a výstavbě železnic s použitím nejnovějších prostředků mechanizace těchto prací.

Bude rovněž účelné plánovat soustředění dostatečného počtu automobilních dopravních prostředků poblíž prostorů, v kterých se předpokládá možnost přerušení provozu nepřátelskými údery. Tato vozidla pak při delším přerušení železniční dopravy budou provádět přepravu materiálu z poslední provozuschopné stanice buď přímo do skladů armády (frontu) nebo na nejbližší provozuschopnou stanici za přerušeným železničním úsekem.

Vycházíme-li z předpokladu, že se nepříteli podaří zasadit mocný úder na naše komunikační centra, bude nutno počítat s dočasným přerušením provozu na hlavních železničních směrech. Doba pro obnovení provozu může být velmi rozlišná a v jednotlivých případech může dosahovat 7 i více dnů. Za takovéto situace se veškerá tíha železniční dopravy přesune na vedlejší tratě, čímž bude do značné míry snížena kapacita železničních přísunů a dvojnásobně až trojnásobně prodloužena doba nutná pro přepravu materiálu na místo určení. Pro řešení této situace bude rozhodující, do jaké míry se podaří ještě před nepřátelským úderem rozptýlit železniční soupravy a stroje po vedlejších tratích tak, aby nezůstaly blokovány po celou dobu trvání obnovy hlavních železničních směrů nebo nebyly zničeny přímo na velkých stanicích.

Závěrem k železniční dopravě možno dodat, že její kapacita, pokud jde o přepravu vojenských nákladů, bude v počátečním období války značně snížena, a to jak nepřátelskou činností, tak i zabezpečováním přeprav vlastních vojsk (zejména tankové techniky), přepravou stavebního materiálu určeného k obnově poškozených železničních objektů

i nutností odsunout některé zvláště důležité národohospodářské zařízení, po případě obyvatelstvo.

Poněkud snadnější bude řešení silniční dopravy, protože je jednak méně zranitelná, jednak poskytuje mnohem větší možnosti manévru. Nutno tu vidět, že právě v počátečním období války maximum požadavků na přepravu osob i materiálu bude vzhledem k ochromení železniční dopravy spočívat na silnicích, a proto zabezpečení plynulého provozu na těchto komunikacích bude mít také rozhodný význam pro včasné a plynulé materiálně technické a zdravotnické zabezpečení vojsk. Proto je třeba věnovat již v míru velkou pozornost urychlené a účelné rekonstrukci silniční sítě a pak ji zaměřit zejména k zabezpečení provozu pro těžké vysokotonážní automobily na hlavních silničních tazích, a to rozšířením jejich vozovek na 8 až 9 m, rozšířením průjezdu osadami, zlepšením dopravních podmínek v zatáčkách těchto silnic atd.

Ochranu silnic nutno zaměřit zejména na ty úseky, které se mohou stát přímým nebo nepřímým cílem vzdušného úderu, jako na př. větší silniční mosty, lehce zranitelné silniční přechody a křižovatky ve větších městech a průmyslových centrech. V zájmu rychlého obnovení provozu pro případ zničení nebo poškození silničních mostů je nutno mít již v míru v jejich blízkosti připraven materiál na záložní mostová přepraviště a personál vycvičený k rychlé stavbě prozatímních mostů. Pokud jde o ostatní ohrožené úseky, je třeba závčas připravovat vhodné objízďky těchto úseků a na těchto objízďkách dosahovat dvousměrného provozu, ať už jejich zdvojením nebo rozšířením vozovky. Je nutno si dále uvědomit, že plynulého provozu nebude dosaženo jen stavebními úpravami silniční sítě, nýbrž že významné úlohy také bude plnit pořádková, regulační a etapní služba na hlavních silničních tazích, a to zejména v počátečním období války, kdy na provoz budou mít vliv nenačalé přesuny vojsk a kdy bude ohrožován nálety nepřátelského letectva, akcemi diversních skupin i proudy evakuujícího se civilního obyvatelstva.

Ze všech uvedených skutečností vyplývá závěrem nutnost soustavně cvičit a připravovat již v míru speciální silniční jednotky a tyto jednotky vybavovat nejmodernějšími mechanizačními prostředky a technikou. Jakékoli nedocenění významu této přípravy může mít velmi nepříznivý vliv na bojovou činnost armády a jejího týlu v počátečním období války.

Podstatně menší význam bude mít v období zahájení války pravděpodobně vzdušná a vodní doprava. Vzdušná doprava pro svoji vcelku omezenou kapacitu a také i proto, že může být zejména v tomto období značně ohrožována činností nepřátelského letectva. Vodní doprava pak pro malou rychlost a omezenou možnost manévru na vodní komunikační síti v našich podmínkách. Přesto nelze ani tyto způsoby dopravy, zvláště pak vzdušnou, podceňovat, protože v určitých konkrétních situacích mohou mít rozhodný, i když dílčí význam (na př. vzdušné odsuny raněných a zasažených osob, přísun materiálu jednotkám bojujícím v obklíčení atd.).

Závěrem k problémům komunikační sítě a dopravních spojů v přípravě k počátečnímu období války nutno poukázat na velkou úlohu a odpovědnost jednotek ministerstva vnitra a orgánů ministerstva do-

pravy a ministerstva stavebnictví při přípravě a řešení otázek pohotovosti a ochrany komunikační sítě k zabezpečení bojové činnosti vojsk. Splnění velmi náročných dopravních úkolů bude totiž zejména v období spojeném se zahájením války, kdy téměř v současné době bude třeba řešit tak závažné otázky, jako zabezpečení operačních, taktických a zásobovacích přeprav, obnovu provozu na úsecích zničených nebo poškozených nepřátelskou bojovou činností, evakuaci civilního obyvatelstva nebo důležitých zařízení národního hospodářství a p., klást na pracovníky železniční a silniční dopravy vysoké požadavky, pokud jde o jejich kázeň a morální odbornou i materiální připravenost a pohotovost k plnění těchto těžkých a složitých úkolů.

4. Jak vysvitá z uvedených úvah o možnostech železniční, silniční, vzdušné a vodní dopravy v počátečním období války, bude hlavní tíha požadavků na dopravu v tomto období soustředěna na automobilní dopravní prostředky. Přitom určitá část úkolů automobilní dopravy bude řešena ještě v krátké době před vlastním zahájením války, jako na př. doplňování zásob materiálu svazků a útvarů prvního sledu do stanovených norem, decentralisace válečné důležitého materiálu a jeho soustřeďování v duchu operačního zámyslu, přeprava skrytě zmobilizovaných týlových útvarů a zařízení na místo určení, odsuny pochodu neschopného obyvatelstva a některých zvláště důležitých zařízení z ohrožených pásem a p. Aby bylo dosaženo utajení všech těchto příprav, bude nutno postupně plánovitě povolávat a vytvářet nové dopravní jednotky tak, aby bylo co nejméně narušeno plnění dopravních úkolů v národním hospodářství a nedošlo k živelnosti a anarchii v civilní automobilní dopravě.

Hlavní pozornost musí být soustředěna k získání dopravních prostředků velké kapacity a výkonnosti, jako jsou zejména těžká nákladní auta s přívěsy (10 až 20 t) určená k přepravě materiálu a autobusy i jiná vozidla pro potřebu zdravotnické služby. »Automobilové vlaky« vytvořené z těchto vozidel mohou do značné míry nahrazovat železniční dopravu, proti které mají kromě toho mnoho výhod, jako zejména vyšší schopnost manévru a menší zranitelnost. Autobusy (po případě i stěhovací auta) improvizované zařízené pro přepravu raněných budou svou poměrně velkou kapacitou účinným prostředkem k uskutečňování masových odsunů raněných a zasažených osob do armádních (frontových) nemocnic v době, kdy vojska budou trpět vážným nedostatkem zdravotnických odsunových prostředků.

5. Podstatný význam pro připravenost týlového aparátu k plnění úkolů při zahájení války má výzkum, vývoj a zavedení nové týlové techniky a materiálu odpovídajících vysokým požadavkům zabezpečení soudobých operací (boje). Přitom je třeba se ve vývoji, výzkumu i vojenskovedecké práci zaměřit zejména k maximálnímu odlehčení týlu vojsk i armády a tím k zvýšení jeho pohyblivosti a manévrovací schopnosti a k vytvoření podmínek pro nepřetržitou práci i v situaci, kdy dopravní spoje budou do značné míry zničeny nebo poškozovány nepřítelem. Chci naznačit některé změny, ke kterým by v zásadě měl být výzkum a vývoj týlové techniky zaměřen:

— zavedení dopravních prostředků s větší únosností při zachování dobrých průjezdných vlastností; u svazků dosahovat únosnosti doprav-

ních vozidel 5 až 7 t, u armády 10 až 15 t, u vyšších svazů 10 až 20 t i více;

- zavedení jednoduchých a universálních mechanizačních prostředků sloužících k urychlení nakládacích a vykládacích prací ve vojenských i armádních skladech a k úspoře osob provádějících tyto práce;
- zvýšení kapacity speciálních zdravotnických odsunových prostředků podstatným rozšířením užitkové (ložné) plochy vozidla a současně zabezpečení vysoké průchodnosti těchto vozidel;
- další vývoj letecké techniky, zejména vrtulníků s hlediska jejich maximálního využití pro odsuny raněných a vyřešení požadavků na odhlučnění těchto prostředků;
- vývoj pohyblivých převazoven a operačních sálů pro potřeby vojenského týlu;
- výzkum maximálně účinných indikátorů pro všechny druhy otravných látek a zejména pro bojové biologické prostředky;
- vývoj motorových vozíků s velkou průchodností určených pro potřeby odsunu raněných z bojiště a přísunu všech druhů materiálu jednotkám bojujícím v první linii;
- urychlený vývoj potrubí pro dopravu PHM z lehkých umělých hmot k usnadnění jeho přepravy a zrychlení stavby;
- vývoj a zavedení obalů pro PHM z umělé hmoty a jejich úprava pro přepravu běžně používanými nákladními vozidly při maximálním využití jejich ložné plochy;
- zkoumání otázky zavedení polních kuchyní na tekutá paliva a další úprava celodenních konzervovaných dávek proviantu;
- vývoj vhodných obalů z plastických hmot k balení proviantu s hlediska jeho ochrany proti účinkům zbraní hromadného ničení;
- zkoumání otázek odlehčení výstroje vojáka pro pole a vývoj účinných prostředků pro deaktivaci výstroje;
- řešení nejvhodnějších způsobů rychlé stabilizace zemin k stavbě vozovek pro těžkou automobilní techniku a dořešení konstrukce prefabrikátů pro stavbu vozovek na málo únosných půdách;
- vývoj vhodných prostředků a souprav pro deaktivaci silnic a cest;
- vývoj lehce přenosné a výkonné aparatury k účinnému odmořování, deaktivaci a asanaci potravin.

Kromě uvedených úkolů je jistě ještě velmi mnoho problémů, které nutno v oboru týlové techniky a materiálu řešit. Ve veškeré této práci se musí stát hlavní linií snaha vybudovat maximálně operativní a pružný týlový aparát, který by jednak byl s to plnit včas a v plné míře své úkoly a na druhé strany vyžadoval co nejmenší počet osob určených k jeho řízení a obsluze.

6. Pokud jde o poslední úkol, chci se ho dotknout jen velmi krátce. Zásadou při řešení této otázky bude ohodnocení možností nepřítele, vlastních možností a vlastního zámyslu při zahájení války a z toho vyplývající účelné plánování a příprava organizace týlu. V celku jde o to, aby mobilizační plány byly zpracovávány s hlediska požadavků a zvláštností, které vyplývají pro týl z úkolu dosáhnout v nejkratší době bojové pohotovosti a zabezpečit bojovou činnost vojsk za války. Tyto otázky jsou podrobněji rozebrány v dalších dvou statích tohoto článku.

Úkoly a opatření tak, jak byly v této stati uvedeny, nevyčerpávají ani zdaleka celou problematiku přípravy týlu pro válku. Dávají však určitý přehled o významu a rozsahu této přípravy a tím do jisté míry určují linii pro práci týlového aparátu na všech stupních při plnění jeho základního úkolu, t. j. zvyšování bojové pohotovosti a připravenosti týlu k plynulému materiálně technickému a zdravotnickému zabezpečení vojsk za nepřátelské agrese a války.

II. Organizace a činnost týlu v období přímých příprav proti nepřátelské agresi

Toto období zahrnuje krátký časový úsek těsně před samým zahájením války, kdy vzhledem k rázu nepřátelské činnosti možno již usuzovat na jeho agresivní zámysl a otázka zahájení války je jen otázkou času.

Na schopnosti armád využít tohoto období k nejintenzivnější přípravě pro bojovou činnost bude do značné míry záviset úspěch v počátečním období války.

Pro týl vyplývají za této situace především tyto závažné úkoly:

- povolání záloh k doplnění počtů týlových útvarů a zařízení a dosažení bojové pohotovosti svazků a útvarů po stránce materiálně technického a zdravotnického zabezpečení;
- provedení skryté mobilisace nejdůležitějších týlových útvarů a zařízení;
- decentralisace zásob hlavních druhů materiálu a jejich skryté rozmístění v duchu operačního zámyslu;
- vytvoření pohyblivých záloh materiálu a záloh dopravních prostředků na směrech hlavního úsilí;
- příprava k těžení určitých druhů materiálu z místních zdrojů;
- spolupráce s civilním sektorem při odsunech civilního obyvatelstva z ohroženého pásma;
- zabezpečení spojení a velení v týlu pro případ velkého rozrušení stálé spojovací sítě;
- zvýšení pohotovosti ochrany důležitých komunikačních objektů, jakými jsou zejména mosty a velké křižovatky;
- příprava a provádění klamných opatření v týlu s cílem zmást nepřítele o skutečném zámyslu a přípravách.

Rozebereme nyní krátce jednotlivé úkoly a způsoby jejich řešení.

1. Mimořádně důležitou otázkou i v oboru týlovém bude uvedení svazků a útvarů prvního sledu do plné pohotovosti, což si vyžádá především povolání záloh na doplnění počtů týlových jednotek, útvarů a zařízení a intenzivní krátkodobý výcvik těchto záloh. Dále bude nutno připravit k použití materiál nedotknutelných zásob (ostření munice, odkonservování materiálu a techniky NZ) a doplnit pohyblivé zásoby, především munice a PHM, při čemž musí být snaha pro případ obranného boje mít u vojsk prvního sledu větší zásoby nad stanovené běžné normy, aby byla zabezpečena jejich plná materiální soběstačnost nejméně na 3 až 5 dnů bojové činnosti. V tomto případě možno stanovit výši zásob takto: u dělostřelecké, tankové, minometné a protiletadlové munice o 0,5 až 1,0 p/p nad pohyblivé zásoby, u PHM o 0,5 náplně a u proviantu 3 až 5 denních dávek nad pohyblivé zásoby. Tyto zásoby

nutno odčerpávat především ze stálých skladů rozmístěných v ohroženém pohraničním pásmu.

Obdobná opatření třeba organisovat rovněž u svazků a útvarů rozmístěných v hloubce s tím rozdílem, že u nich budou zabezpečovány jen pohyblivé zásoby a zvýšení zásob nad normu možno dosáhnout jen doplňkovými nádržemi, pokud jde o PHM, a částí protiletadlové munice naložené na úkor zásob proviantu. Nedostávající se proviant mohou tyto svazky a útvary získávat z místních zdrojů a ze stálých skladů v prostorech své činnosti.

2. Ještě před zahájením skryté mobilisace týlových útvarů a zařízení třeba stanovit pořadí důležitosti a časové lhůty jejich mobilisace podle konkrétní situace. Nejnaléhavější potřeba bude tu s největší pravděpodobností ve vytvoření nových automobilních dopravních jednotek, v doplnění počtů u mírových automobilních rot a praporů a ve vytvoření polních nemocnic a zdravotnických odsunových prostředků i některých zvlášť důležitých zařízení zdravotnické služby (zdravotnické prapory zvláštního určení, protiepidemické prostředky a p.). Složitě při plnění tohoto úkolu bude především to, že odčerpávání motorových vozidel z civilního sektoru musí být prováděno po částech a tak, aby nedošlo k předčasnému vyzrazení vlastních příprav.

Pokud jde o polní nemocnice, nutno zdůraznit, že na jejich včasné zmobilisování v plné míře závisí i pohotovost zdravotnické služby svazků a útvarů. Obvaziště vojsk se totiž v krátké době po zahájení bojové činnosti zaplní množstvím raněných a zasažených, a nebude-li zabezpečen přímý odsun těchto osob do nemocnic armády (frontu), znamená to, že vojsková zdravotnická služba nejenže nemůže poskytnout raněným nutnou speciální lékařskou pomoc, ale nebude ani schopna přijmout a ošetřit další raněné přicházející z bojové linie.

Významným úkolem v tomto období bude rovněž včasné vytvoření silničních provozních, stavebních a mostních praporů. Přitom nutno počítat, že těchto jednotek bude do doby vytvoření polního zásobovacího systému armád využito především k zabezpečení operačních přesunů vojsk a k řízení dopravy na hlavních silničních tazích operačního významu.

Do prvního pořadí skryté mobilisace nutno rovněž zahrnovat zařízení technického zabezpečení, především polní dílny a opravny automobilní a tankové techniky a shromaždiště porouchaných vozidel.

Konečně bude následovat mobilisace skladů hlavních druhů materiálu, ostatních dílen a různých týlových zařízení. K zabezpečení organisátorské a řídicí činnosti při postupném mobilisování týlových útvarů a zařízení je třeba v prvním pořadí povolávat osoby vytvářející velitelství jednotlivých sledů týlových zařízení, jako velitelství polních odsunových středisek, armádní zásobovací základny atd.

Nově vytvořené útvary a zařízení budou v nejkratší době soustřeďovány v prostorech odpovídajících plnění úkolů v souhlase s operačním zámyslem.

3. O opatřeních k ochraně a obraně zásob hlavních druhů materiálu a o prostředcích proti vzdušnému a pozemnímu napadení nepřítelem se hovoří již v části I. tohoto článku. Nebezpečí přímých napadení s použitím zbraní hromadného ničení si vyžádá jednak aktivaci všech uvede-

ných opatření, jednak rozptýlení nebo odsun zvláště ohrožených zásob, jakými jsou zejména velké zásoby PHM a všech druhů munice a zásoby materiálu i prostředků ve skladech rozmístěných blízko ohrožených státních hranic nebo v blízkosti pravděpodobných objektů napadení nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení.

Způsob decentralisace zásob bude záviset na konkrétních podmínkách, a to především na možnosti dopravních prostředků ať už železničních nebo automobilních. Při nedostatku těchto prostředků a ve velmi krátkých časových lhůtách půjde jen o místní decentralisaci, t. j. o rozptýlení zásob na vzdálenost 5 až 10 km od stálého skladu, za příznivějších dopravních podmínek bude pak snahou přemístit větší část zásob do prostorů, v kterých by jich mohlo být přímo použito k zabezpečování jednotlivých operačních směrů.

4. Při plánování dopravy a rozčleňování zásob nutno vycházet z požadavku, aby k době předpokládaného zahájení bojové činnosti byla část dopravních prostředků naložena zásobami hlavních druhů materiálu a aby tak byly vytvořeny pohyblivé zálohy materiálu pohotové v nejkratší době nahradit ztráty vzniklé především účinkem úderů zbraní hromadného ničení. Počet a rozsah těchto pohyblivých záloh bude záviset na množství dopravních prostředků použitelných pro tyto účely a na konkrétní operační (bojové) situaci.

Zdá se, že kromě těchto záloh bude účelné na směru předpokládaného hlavního úsilí vyčlenit určitou zálohu prázdných dopravních vozidel určenou jak pro odsuny raněných a zasažených osob při masovém nepřátelském úderu, tak i pohotovou k naložení a přisunu určitého druhu materiálu zničeného nepřítelem u vojsk.

5. Příznivou stránkou při organisaci a provádění materiálně technického a zdravotnického zabezpečení vojsk v počátečním období války budou značné zásoby určitých druhů materiálu v místních zdrojích a možnosti využití kapacity stálých dílen, pekáren a jiných zařízení civilního sektoru pro potřebu vojsk. Jde tu především o poměrně velké zásoby potravin uložených v základnách a zařízeních civilního sektoru i pro potřeby vojenské správy, o značný počet dobytka zejména v pohraničním pásmu, a dále i o zásoby pohonných hmot v distribučních skladech a čerpacích stanicích civilního sektoru, jejichž části může být rovněž použito, když to bude nutné, pro potřeby armády. Pokud jde o tyto pohonné hmoty, je nutno, aby ještě zavčas do zahájení bojové činnosti byla nařízena norma nesnižitelných zásob PHM, kterou nutno v civilních zařízeních udržovat pro potřebu vojenské správy. Místní zdroje budou mít při zásobování některými druhy materiálu významnou úlohu, a proto nutno v součinnosti s orgány státní správy a s příslušnými ministerstvy naplánovat jejich účelné využití pro potřebu vojsk.

Naproti tomu nutno zdůraznit, že se otázka využití místních zdrojů méně příznivě projeví u zdravotnické služby, kde vzhledem k pravděpodobně velkému počtu raněných a zasažených osob z řad civilního obyvatelstva při zahájení bojové činnosti civilní zdravotnická služba bude sama stěží schopna tyto osoby zabezpečit, a bude tedy spíše k splnění svých úkolů potřebovat výpomoc vojenské zdravotnické služby, ať už pokud jde o poskytnutí neodkladné lékařské pomoci, zdravotnický materiál, léky a p.

6. Odsuny civilního obyvatelstva a zvláště důležitých národohospodářských zařízení z ohrožených prostorů budou v počátečním období války prováděny podle plánu Státního úřadu plánovacího, ministerstva vnitra a ostatních zainteresovaných ministerstev a zabezpečovány především silami a prostředky těchto ministerstev. Otázka vlastního provádění evakuace musí být však řešena v těsné součinnosti s vojenským velením a hlavní úloha tu bude pravděpodobně vložena na týlový aparát. Přitom půjde především o vytyčení odsunových cest, po případě o zabezpečení shromaždišť evakuovaných osob potravinami nebo o částečnou výpomoc vojenské zdravotnické služby při ošetřování a poskytování neodkladné zdravotnické pomoci evakuovaným. Při vytyčování os evakuace nutno zejména přihlížet k tomu, aby bylo v nejširší míře využito málo výkonných komunikací (silnic III. třídy, místních komunikací a polních a lesních cest), aby bylo zamezeno nebo do značné míry omezeno křížování těchto os s hlavními silničními tahy operačního významu, jakož i s důležitými železničními tratěmi a aby při přechodech vodních toků bylo využito málo výkonných přepravišť, po případě brodů. Přes to, že odsuny budou řešeny především orgány ministerstva vnitra, je nutno předpokládat, že na úsecích s vojenského hlediska důležitých bude třeba zesílit pořádkovou a regulační službu orgány svazků (útvárů), po případě i částí jednotek silničních provozních praporů.

K zásobování evakuovaných osob potravinami bude nutno v největším měřítku využít místních zdrojů, a když to bude nutné, poskytnout výpomoc vojenskými vozidly při svozu potravin do prostorů shromaždišť nebo do prostoru odpočinku evakuovaného civilního obyvatelstva.

Pokud jde o poskytnutí pomoci evakuovaným orgány vojenské zdravotnické služby, bude tato pomoc omezena na nejmenší míru a může být poskytnuta jen v neodkladných případech a tehdy, kdy to nebude na úkor plnění bojového úkolu.

7. Velký význam pro účinnost a včasnost opatření určených k poskytnutí rychlé pomoci vojskům napadeným úderem nepřátelských zbraní bude mít včasná informovanost týlových velitelství o situaci ve vojskách, jakož i možnost rychlého předání rozkazů a nařízení k udržení jejich nepřetržité bojové pohotovosti po stránce týlové. Nutno počítat s tím, že nepřítel svými hromadnými vzdušnými i pozemními úderem do značné míry rozruší systém velení a spojení.

Vzhledem k těmto okolnostem nutno předpokládat, že zvláště na počátku zahájení bojové činnosti vznikne na spojovacích sítích velmi těžká situace. Rozhodující úlohu při zabezpečování spojení v tomto období bude mít především spojení radiem a pohyblivými pojítky. Protože je malá pravděpodobnost, aby všechny týlové útvary a zařízení a zvláště v době, kdy většina jich bude rozptýlena po celém území týlového prostoru, byly plně vybaveny dostatečně výkonnými rádiovými stanicemi, i vzhledem k možnostem rušení radiového spojení nepřítelem je možno učinit závěr, že hlavní tíha spojení v týlu bude spočívat v tomto období právě na pohyblivých pojítkách, a to především na použití spojovacích letounů, vrtulníků, aut a motocyklů.

Zprávy od vojsk budou předávány buď prostřednictvím podacích stanic, jejichž pravidelnou funkci nutno naplánovat a připravit ještě do zahájení bojové činnosti, nebo prostřednictvím styčných orgánů od

nadřízeného velitelství k vojskům a opačně. V této době je třeba u všech týlových velitelství organisovat menší operační skupiny nebo připravit styčné důstojníky, vybavit je radiovými stanicemi a vhodnými dopravními prostředky a připravit k plnění funkce rychle získávat zprávy o situaci a předávat rozkazy a nařízení podřízeným.

Protože přes všechna tato opatření nelze vyloučit případ, že dočasně bude přerušeno jakékoli spojení s některým svazkem nebo týlovým útvarem (zařízením), nutno již v míru vést a připravovat týlové funkcionáře k samostatnému rozhodování a k široké iniciativě při plnění úkolů.

8. Otázky zvýšení pohotovosti ochrany důležitých komunikačních objektů na železnicích a silnicích byly podrobněji rozebrány již v I. části této práce. V období přímého nebezpečí zahájení války půjde především o zvýšení pohotovosti ochrany, jakož i o doplnění a soustředění prostředků k zajištění obnovy provozu na těchto komunikacích pro případ jejich přerušeni.

9. Velmi důležitou úlohu při plnění všech uvedených opatření bude mít dovedné utajení a maskování těchto akcí. Proto bude v této době, kdy nepřátelská agenturní služba bude aktivisována na největší míru, zvláště důležité, využít maximálně ke všem pohybům, přepravám a přesunům noční doby, organisovat důkladnou ochranu a střežení všech týlových objektů a prostorů soustředění týlových útvarů a zařízení, omezit volný pohyb osob v určitých prostorech a zamezit přístup do blízkosti týlových objektů všem podezřelým a nepovolaným osobám.

Neméně důležité bude dovedné provádění opatření, která by přivedla nepřítele k chybným závěrům, pokud jde o připravovanou organizaci týlu a vytváření zásobovacího a odsunového systému. Jde tu především o provádění klamných přeprav a klamného soustřeďování zásob v určitých prostorech, což má za cíl uvést nepřítele v omyl o vytváření zásobovacích i nemocničních základů a čelních oddělení skladů. K tomuto účelu může být využito částečně maskovaných železničních souprav přijíždějících z hlubokého týlu a maskujících vykládání zásob na určitých železničních úsecích, předstírání intenzivní činnosti na těchto stanicích, příprava koutových odražečů v prostorech klamných skladů i vhodné usměrnění civilní automobilní dopravy směřující k projíždění a zastávkám většího počtu vozidel těmito prostory atd.

Úspěšné klamání nepřítele, pokud jde o systém organizace týlu, může vést nepřítele jednak k chybným závěrům o předpokládaném operačním uskupení vlastních vojsk, jednak k tomu, že část vzdušných úderů prováděných i s použitím zbraní hromadného ničení, bude namířena proti těmto klamným prostorům a skutečné zásoby, útvary a zařízení mohou zůstat alespoň po první období ušetřeny před ničivými účinky nepřátelského napadení.

Závěrem k otázce organizace a práce týlu přímo před zahájením bojové činnosti možno říci, že toto období bude v každém případě vzhledem ke snaze dosáhnout momentu překvapení, a tedy vzhledem ke skrytí a všestrannému utajení příprav k zahájení války časově poměrně krátké, avšak tím významnější. Vždyť i po stránce týlové bude jedním z rozhodujících momentů majících vliv na úspěch v počátečním období války to, do jaké míry se podaří předstihnout nepřítele v přípravách

materiálně technického a zdravotnického zabezpečení operace (boje). Týl bude plně připraven k činnosti i za nejtěžších podmínek tehdy, podaří-li se závčas uchránit zásoby a prostředky týlu před ničivými účinky nepřátelských zbraní, shromáždit materiál, zdravotnické prostředky, dílny a jiná zařízení na předpokládaných operačních směrech, dosáhnout pohotovosti dostatečného množství dopravních prostředků, zabezpečit přípravu pro rychlou obnovu zničené a poškozené komunikační sítě a připravit pružné a neselhávající velení a spojení v týlu. Proto je nutné věnovat již nyní v míru mimořádně velkou pozornost rozpracování otázek provádění skryté přípravy týlu pro válku v nejkratších časových lhůtách.

III. Zvláštnosti organizace týlu, materiálně technického a zdravotnického zabezpečení vojsk při zahájení války

Organisace a způsob práce týlu v počátečním období války bude mít řadu odlišností příznačných právě pro toto období a vyplývajících ze zvláštností vedení operace (boje) na počátku války i ze zvláštních podmínek, v rozložení a výši zásob, stavu zdravotnických a dílenských zařízení, dopravních prostředků a komunikačních spojů. Přitom nutno vycházet z předpokladu, že se nepřítel bude snažit zahájit válku zasazením masového úderu za rozsáhlého použití zbraní hromadného ničení a že mimo jiné bude cílem těchto úderů způsobit protivníkovi co největší ztráty na živé síle a technice, vyřadit nebo aspoň poškodit velká komunikační a administrativně hospodářská centra a zničit zásoby válečně důležitého materiálu. I když se podaří nepřátelskou agresí přímo předejít, je nutno počítat s tím, že nepřítel bude mít v prvním období ještě dostatek sil k zasazení hromadného úderu na naše území, zejména s použitím zbraní hromadného ničení. To znamená, že práce týlového aparátu bude uskutečňována v nesmírně těžkých podmínkách rozrušené komunikační sítě, masových zdravotnických ztrát a zničení větší nebo menší části dopravních prostředků a zásob.

S tohoto hlediska obrátím nyní pozornost jen na ty obory organizace týlu, v kterých dojde vlivem počátečního období války k zásadním zvláštnostem ve srovnání se systémem organizace a práce týlu při zabezpečování operací v průběhu války.

1. Organizace zásobování vojsk

Se zahájením bojové činnosti bude operace zabezpečována ze zásob v stálých skladech, po případě ze zásob, které byly vyčleněny a soustředěny na hlavní směr činnosti vojsk. To znamená, že v této době nebude existovat AZZ polního typu tak, jak je známa z operací prováděných v průběhu války, a její funkci budou nahrazovat uvedené zásoby materiálu okruhových a centrálních skladů dislokovaných v pásmu armády čítající v to části zásob civilního sektoru. Obdobná organizace zásobování bude vytvořena rovněž na stupni front. Přitom, možná ještě před zahájením bojové činnosti nebo pak během boje, budou postupně vytvářeny polní sklady armády a frontu, které (v té době ještě bez zásob) bude nutno soustřeďovat v prostorech určených frontem na základě zámyslu frontové operace. Velitelství frontu určí frontové železniční směry a příčky a soustředí na nich maximum sil a prostředků určených k obnově a dosažení vysoké kapacity provozu. Na železničních

směrech frontu budou také postupně rozvinovány polní frontové a armádní sklady. Pokud jde o sklady, útvary a zařízení tvořící AZZ, mohou být za značného rozrušení železnice rozvinovány na silnicích, avšak přitom je třeba vždy vyhledávat prostory v blízkosti železničních tratí, na kterých front plánuje obnovení provozu a kterých bude možno později využít pro další převozy, přísuny a odsuny materiálu, osob a techniky.

Je velmi obtížné stanovit přibližnou dobu, za kterou bude moci zahájit AZZ svoji funkci. Je však možno provést určitý rozpočet, na př. u skladu dělostřelecké munice:

- doba nutná pro přesun zmobilisovaného skladu na místo určení 1 až 2 dny.
- rozvinutí a příprava skladu pro příjem materiálu 1 den,
- průměrný denní přísun od frontu 800 až 1500 t munice, což představuje potřebu dalších 3 až 6 dnů k nashromáždění zásoby munice ve výši asi 0,5 palebného průměru armády. Na základě tohoto dílčího rozpočtu možno dojít k závěru, že stěží lze v této situaci očekávat zahájení více méně plynulé činnosti AZZ dříve než za 6 až 10 dnů od doby určení prostoru jejího rozvinutí. Až do této doby bude systém zásobování armády vzhledem k velkému rozptýlení stálých skladů velmi obtížný a bude klást vysoké požadavky na práci dopravních prostředků, které budou nuceny z velké části jezdit po neobsluhovaných silnicích, a to někdy i na velké vzdálenosti. Proto nebude-li armáda na všechny tyto úkoly svými silami stačit, bude účelné, aby front vypomohl svými dopravními prostředky k navezení nejnutnějších zásob až do blízkosti linie divisních skladů, a tam si armáda v tomto případě může vyčlenit 1 až 2 čelní oddělení armádních skladů hlavních druhů materiálu.

V závislosti na zámyslu frontové operace není vyloučena ani jiná varianta zásobovacího systému, že totiž front vyčlení k zabezpečení armád prvního sledu čelní oddělení svých skladů v armádním týlovém prostoru. AZZ nebudou v tomto případě v prvním období rozvinovány vůbec a polní armádní sklady (bez zásob) budou v pohotovosti k rozvinutí teprve v dalším průběhu operace, zpravidla k zahájení vlastní útočné operace.

Není pochyby o tom, že si konkrétní situace může vyžádat i některé jiné varianty organizace zásobování vojsk, avšak uvedený systém zásobování se tím v podstatě nezmění.

2. Zvláštnosti silničního zabezpečení

vyplývají především ze zásobovacího systému prvního období, t. j. v době, kdy polní armádní a frontové sklady nejsou dosud rozvinuty a přísuny materiálu se provádějí ze stálých skladů rozptýlených po týlovém prostoru. V této době silniční jednotky nebudou schopny obsluhovat a udržovat všechny komunikace, po kterých jsou přísuny a odsuny prováděny, a proto bude nutno tyto jednotky soustředit na nejvhodnější 2 až 3 silniční směry, tyto směry vybudovat jako vojenské automobilní silnice a připojit na ně ostatní automobilní transporty prováděné po silnicích neobsluhovaných ani armádou ani frontem. K pořádkové službě na těchto neobsluhovaných komunikacích a k jejich údržbě bude třeba maximálně využít jednotek ministerstva vnitra a silničních stavebních a mostních organizací ministerstva dopravy a ministerstva stavebnictví.

3. Zdravotnické zabezpečení vojsk v počátečním období války

bude úkol velmi obtížný především z těchto důvodů:

- vzhledem k masovému vzdušnému a pozemnímu úderu nepřítele vznikne u vojsk již při vlastním zahájení bojové činnosti velké množství zdravotnických ztrát, vyžadujících poskytnutí urychlené zdravotnické pomoci, a to především chirurgických zákroků;
- vzhledem k postupně prováděné mobilisaci bude v této době k dispozici teprve část polních nemocnic a ostatních důležitých zdravotnických zařízení polního typu;
- rozrušení komunikační sítě na vlastním území bude mít podstatný vliv na možnosti odsunů raněných a zasažených osob do týlu, a to jak automobilními, tak i železničními dopravními prostředky;
- možnost napadnutí vojsk biologickými prostředky, radioaktivními a chemickými látkami si vyžádá od vojenské zdravotnické služby řadu opatření s hlediska izolace a léčení zasažených osob i k zabránění šíření infekčních chorob;
- velký počet raněných a zasažených civilních osob po úderech nepřátelských zbraní hromadného ničení na velká administrativní a hospodářská centra bude mít nepříznivý vliv i na plnění úkolů vojenské zdravotnické služby.

To bude mít za následek, že bude na nejmenší míru omezeno, po případě znemožněno využití civilních zdravotnických zařízení k poskytnutí pomoci raněným a nemocným příslušníkům armády a že si možnost výskytu nemoci ze záření nebo různých infekčních nemocí mezi doplňky osob povolávaných k vojenské službě, vyžádá rozsáhlá profylaktická a preventivní opatření při přejímání těchto doplňků (na př. očkování, aktivní vyhledávání nemocných, posuzování bojeschopnosti zasažených osob, izolace a léčení nemocných atd.).

Vzhledem k této situaci bude nutno v co nejkratší době, a to co možná ještě do zahájení vlastní bojové činnosti, postavit maximální počet polních nemocnic, které budou ihned soustřeďovány na předpokládaném směru hlavního úsilí vojsk. Tyto nemocnice budou pak i v dalším průběhu operace zesilovány a doplňovány a budou tvořit zárodek nemocniční základny armády (frontu). Přitom nutno počítat, že zvláště v prvním období zahájení války musí být využito všech improvizovaných prostředků k rozšíření kapacity těchto nemocnic na nejvyšší možnou míru a improvizovaně zařídit v blízkosti odsunových středisek všechny vhodné objekty, jako školy, úřady atd. pro dočasnou hospitalisaci raněných a nemocných. I při velkém nedostatku nemocničních lůžek v této době je nutné v každém případě vytvořit určitou pohyblivou zálohu polních nemocnic a zdravotnického personálu k umožnění pohotového zásahu na těch místech, kde se ukáže vzhledem k nepřátelské činnosti zvláště kritická situace.

Při zdravotnickém zabezpečování vojsk v počátečním období války bude velmi složitou otázkou provedení včasných odsunů velkého počtu raněných a nemocných do týlu. I když se do určité míry podaří nahradit nedostatek zdravotnických aut použitím improvizovaně zařízených autobusů a nákladních aut menší tonáže, přesto bude těžko zabránit v tomto období ve vojskovém týlu velkému nahromadění raněných a zasažených osob,

kteří nebude možno v krátké době odsunout. Bude proto třeba mít včas připraveny v blízkosti prostoru předpokládaných hromadných ztrát dobře vybavené brigády zdravotnických specialistů opatřené pohyblivými prostředky, aby byly v nejkratší době s to poskytnout na místě neodkladnou lékařskou pomoc raněným a zasaženým. Pro odsuny raněných v tomto období je třeba počítat kromě prázdných dopravních vozidel s maximálním využitím vracejících se železničních souprav a s rozsáhlým využitím letounů a vrtulníků zařízených alespoň improvizovaně k provádění zdravotnických odsunů.

Při organizaci zdravotnických odsunů jeví se výhodným vytvořit dvě nebo podle operačních směrů několik rozděloven raněných rozvinutých v prostoru mezi zdravotnickými etapami svazků a útvarů a nemocniční základnou. Do těchto rozděloven volených ve výhodném terénu a co možná dobře chráněných před vzdušnými údery nepřítele nutno soustředit většinu odsunových prostředků pohotových k provedení odsunů především tamodtud, kde nepřátelskou činností vznikne zvláště obtížná zdravotnická situace.

V dalším průběhu operace, kdy bojující armády budou již vybaveny větším počtem zdravotnických útvarů a zařízení, bude zdravotnické zabezpečení organizováno podle zásad zabezpečení útočné nebo obranné operace.

Závěrem k otázce zdravotnického zabezpečení v počátečním období války chci poukázat na to, že otázky tohoto zabezpečení jsou tak obšírné a složité, že vyžadují rozsáhlé samostatné práce, aby byly alespoň v hlavních rysech naznačeny všechny možnosti a aspekty jejich řešení.

*

Zmíním se ještě krátce o některých zvláštnostech velení a spojení v týlu v počátečním období války a o zvláštnostech organizace ochrany a obrany.

Jak již bylo uvedeno bude v období zahájení bojové činnosti uskutečňováno velení a spojení v týlu především pomocí radia a pohyblivých pojiček. Protože však tyl armády a frontu bude v této době do značné míry rozptýlen po celém týlovém prostoru a spojení bude neustále nepřítelem narušováno, bude účelné vyčlenit pro řízení jednotlivých celků týlových útvarů a zařízení z týlového aparátu armády (frontu) jednu nebo více operačních skupin vybavených spolehlivými a výkonnými radiovými stanicemi a prostřednictvím těchto skupin pak řídit činnost týlu a provádění manévru materiálem i prostředky podle požadavků konkrétní situace. Takové operační skupiny sestavené z dobře připravených pracovníků štábu a zásobovacích oddělení velitelství týlu bude rovněž účelné vysílat k řízení a koordinaci materiálně technického a zdravotnického zabezpečení hlavních uskupení vojsk (na př. svazků připravujících a provádějících protiúder, svazků působících na samostatném směru atd.).

Zvláštností organizace obrany a ochrany týlu bude, pokud jde o protivzdušnou obranu, že vzhledem k svému rozptýlení zdaleka ne všechny stálé týlové objekty budou moci být bráněny protiletadlovým dělostřelectvem, i když k ochraně důležitých zásobovacích center bude v prvním období možno využít zejména systému protivzdušné obrany státu.

Hlavním prostředkem protivzdušné ochrany nově zřizovaných zásobovacích a zdravotnických skladů bude jejich dovedné maskování a masko-

vání jejich činnosti. I tu bude mít velký význam umění oklamat nepřítele o skutečném rozložení vlastních zásob a prostředků, jak o tom již byla zmínka v předcházející stati.

Pokud jde o protiatomovou, protichemickou a protibiologickou ochranu, platí i tu známé zásady pro provádění jednotlivých opatření.

K provádění ženijních prací v týlu třeba na vlastním území v širokém měřítku využít civilního obyvatelstva i některých strojů pro zemní práce převzatých z civilního sektoru.

Konečně pokud jde o pozemní ochranu a obranu týlových objektů, třeba zdůraznit, že vzhledem k nebezpečí shozu nepřátelských výsadků a diversních skupin v hloubce týlového prostoru, je třeba u každého týlového útvaru a zařízení vybudovat zvláště důkladnou kruhovou obranu zesílenou i účinnými protitankovými prostředky a minovými poli.

*

Jak vyplývá z celé této stati, bude mít organizace materiálně technického a zdravotnického zabezpečení vojsk v počátečním období války řadu zvláštností specifických právě jen pro toto období. Aby mohly být tyto zvláštnosti správně chápány a v čas potřeby i správně uplatňovány při organisování a řízení týlu, je třeba věnovat jejich studiu velkou pozornost již v míru. Přitom znovu opakuji, že se základem pro úspěšné zabezpečení a obsluhu vojsk na začátku války stane to, do jaké míry se podaří nyní v míru a pak v období skryté přípravy proti nepřátelské agresi připravit a zorganizovat všechny prvky směřující k zvýšení bojové pohotovosti a k ochraně týlu.

Celkový závěr

Jsem si dobře vědom, že tento článek obsahující některé úvahy a názory na přípravu týlu k zabezpečení bojujících vojsk a zvláštnosti, které se při organisaci materiálně technického a zdravotnického zabezpečení v počátečním období války vyskytnou, nemůže na všechny otázky, problémy a varianty, které toto obšírné thema přináší, dát jednoznačnou a jasnou odpověď. Řešení problémů spojených s činností týlu při zahájení války je věc nová a vyžaduje důkladného a dlouhodobého vědeckého studia nejen těchto otázek, ale i všech ostatních podmínek, na kterých činnost týlu v tomto období bude do značné míry záviset, jako jsou zvláštnosti vedení operace (boje) v počátečním období války a zvláštnosti taktiky použití druhů vojsk, zdroje a možnosti národního hospodářství ke krytí požadavků bojujících vojsk, problémy civilní obrany a řešení evakuace civilního obyvatelstva a důležitých zařízení z ohrožených pásem, současný stav a plánovaná rekonstrukce komunikační sítě a mnoho jiných. Teprve všestranný rozbor a zhodnocení všech těchto faktorů v jejich vzájemné závislosti může dát reálný obraz o zvláštnostech a požadavcích na materiálně technické a zdravotnické zabezpečení počátečního období války.

Tento článek, přestože se mnoha, jistě velmi vážných a složitých problémů jen stručně dotýká, dosáhne svého cíle, podníti-li další a hlubší studium těchto otázek a vyvolá diskusi a vzájemnou výměnu názorů, jak jednotlivé otázky řešit, po případě jak přistupovat k řešení těch dalších otázek souvisejících s přípravou týlu k válce a se zvláštnostmi jeho organizace a práce při zahájení bojové činnosti, které nejsou v tomto článku rozebrány vůbec.